Bölüm
54

AİLE HEKİMLİĞİNDE AİLE İÇİ ŞİDDET YÖNETİMİ

Derya ADALI AKER[1]

GİRİŞ

Şiddet, insan hayatının her alanında görülebilen ve dünya çapında bakıldığında sıklığı giderek artan bir halk sağlığı sorunu haline gelmektedir (1,2). Dünya Sağlık Örgütü travma ve şiddeti " Kişinin kendisine, bir başkasına veya bir gruba karşı, yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, azgelişmişlik veya yoksunlukla sonuçlanan (veya sonuçlanma ihtimali yüksek olan) kasıtlı kuvvet kullanımı veya kuvvet gösterme tehdidi " şeklinde tanımlamaktadır (3).

Şiddetin farklı bir tanımı; kişilerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal anlamda baskı altına alınmasına yol açan davranış veya yaklaşımdır şeklinde yapılabilir (4,5). Dünya çapında 2010 yılında yaklaşık yarım milyon insanın şiddet görerek öldürüldüğü bildirilmiştir (6).

Şiddetin çoğu zaman birçok türünün birlikte uygulanması söz konusudur. Şiddet türlerini incelemek gerekirse ayrım yapabilmek için tanımlarına göz atmak gerekir:

Fiziksel şiddet, kas kuvvetinin korkutma ve zorlayıcı olarak kullanılması ile ifade edilebilir. İnsanın yaralanmasına, yetilerini kaybetmesine veya ölmesine neden olan her türlü şiddet tipini kapsar.

Cinsel şiddet, mağdura olan yakınlık derecesine bakılmaksızın herhangi bir insanın ev ya da işyeri dahil herhangi bir ortamda rahatsız edici cinsellikle ilgili ifadelerde ve eylemlerde bulunması ya da buna kalkışması, bedenin pazarlanmaya kalkışılması ya da baskıyla karşıdaki kişinin cinselliği üzerinde dayatmada bulunmasıdır.

Psikolojik şiddet, gücün bir başka insanı değersizleştirmek, kısıtlamak veya kontrolünü ele geçirerek yönetmek şeklinde suistimal edilmesini içerir (7). İnsana baskı uygulamak amaçlı duygusal ihtiyaçların düzenli olarak suistimal edilmesi ve tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır. Örnek olarak kadının yaşamındaki otokontrolünü engellemek, çocuklarıyla veya ailesiyle görüşmesini kısıtlamak, kadını yalnızlaştırmak veya özgürlüğünü kısıtlamak gibi davranışlar verilebilir. Psikolojik şiddet izole görülebilir ancak genelde diğer şiddet türleri ile birlikte uygulanır.

Ekonomik şiddet, bireyin temel ihtiyaçlarını sağlamak için ihtiyaç duyduğu ekonomik olanaklardan mahrum bırakılmasıdır (8).

İstismar, bir yetişkin tarafından çocuğun sağlığını, fiziksel ilerlemesini olumsuz biçimde etkileyen, bilinçli veya taksirle yapılan davranışlar çocuk istismarı olarak tanımlamıştır. (9,10).

İhmal ise, bakımveren tarafından çocuğun beslenme, giyim, sağlık, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının veya hayat şartları için gerekli ilgiyi göstermeme gibi, çocuğun fiziksel ya da duygusal yönden ihmal edilmesi şeklinde açıklanmaktadır (9,10).

İnsanın temel ihtiyaçlarını güvenli bir ortamda sağlayamaya çalışan aile birimi en sık şiddetin karşılaşıldığı odak olmaktadır. Aile ortamı dışın-

[1] Dr. Öğretim Üyesi Derya Adalı Aker Demiroğlu Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. drderyaadaliaker@gmail.com

konusunda anlaşma sağlanmalıdır (26). Kadına yönelik şiddetle ilgili tüm durumlarda, özellikle de problemin bir dış merkeze sevkinden sonra, aileyle bağlantıyı sürdürmek önemlidir. Birinci basamak hekiminin, şiddetle ilgili birimlerle ortak çalışırken aileye yardım ve destek sunabilecek tek, değişmez ve sürekli temas noktasıdır (26).

Anahtar kelimeler: Kadın, aile, şiddet

Kaynakça

1. Güler N, Tel H, Tuncay FÖ. Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. CÜ Tıp Fakültesi Derg. 2005;27(2):51–6.
2. Organization WH. WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. 2005;
3. Ünal G. Aile içi şiddet. Aile ve Toplum Yıl. 2005;7.
4. Vakfı MÇKS. Geleceğim elimde. Istanbul Mor Çatı Yayınları Violence Against Women Turkey. 1998;101:2005.
5. Arın C. Kadına yönelik şiddet. 1996;
6. Stöckl H, Devries K, Rotstein A, Abrahams N, Campbell J, Watts C, et al. The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. Lancet. 2013;382(9895):859–65.
7. O'Neil JM, Egan J. Abuses of power against women: Sexism, gender role conflict, and psychological violence. In: Parts of this chapter were presented at the 99th and 100th annual conventions of the American Psychological Association in San Franciso, CA (Aug 1991) and Washington, DC (Aug 1992). American Counseling Association; 1993.
8. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi Sağlık Çalışanları Kılavuzu. 2016.
9. Bahar G, Savaş HA, Bahar A. Çocuk istismarı ve ihmali: bir gözden geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Derg. 2009;4(12):51–65.
10. Güleç H, Topaloğlu M, Ünsal D, Altıntaş M. Bir kısır döngü olarak şiddet. Psikiyatr Güncel Yaklaşımlar. 2012;4(1):112–37.
11. Yüksel Ş, Kayır A. Psikiyatriye başvuran "örselenmiş kadının tanınması." Düşünen Adam. 1986;1:16–20.
12. Leung W-C, Leung TW, Lam YYJ, Ho PC. The prevalence of domestic violence against pregnant women in a Chinesecommunity: social issues in reproductive health. Int J Gynecol Obstet. 1999;66(1):23–30.
13. Muhajarine N, D'Arcy C. Physical abuse during pregnancy: prevalence and risk factors. Cmaj. 1999;160(7):1007–11.
14. Women UN, Women UN. United Nations Trust Fund to End Violence Against Women: Annual Report 2010. UN WOMEN; 2011.
15. Nacar M, Baykan Z, Poyrazoglu S, Cetinkaya F. Domestic violence against women in two primary health care centers in Kayseri. Türk Silahlı Kuvvetleri koruyucu Hekim bülteni. 2009;8(2):131–8.
16. Özyurt BC, Devecı A. The Relationship between Domestic Violence and the Prevalence of Depressive Symptoms in Married Women between 15 and 49 Years of Age in a Rural Area of Manisa, Turkey. Turkish J psychiatry. 2011;22(1).
17. Enstitüsü NE. TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET. 2015;
18. Yetim D, Şahin M. Kadına yönelik şiddete yaklaşım. Aile Hekim Dergisi, C. 2008;2(2).
19. Hemenway D, Solnick S, Carter J. Child-rearing violence. Child Abuse Negl. 1994;18(12):1011–20.
20. Riggs DS, Caulfield MB, Street AE. Risk for domestic violence: Factors associated with perpetration and victimization. J Clin Psychol. 2000;56(10):1289–316.
21. Neugebauer R. Research on intergenerational transmission of violence: the next generation. Lancet. 2000;355(9210):1116–7.
22. Efe ŞY, Ayaz S. Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. Anadolu Psikiyatr Derg. 2010;11(1):23–9.
23. Bilgel N OH. Aile içi şiddet. 2006. 643–55 p.
24. Kaufman J, Zigler E. Do abused children become abusive parents? Am J Orthopsychiatry. 1987;57(2):186–92.
25. Wang S, An L, Cochran SD. Women's Health. Detels R, McEven J, Beaglehole R, Taraka H. Oxford textbook of public health. London: Oxford University Pres; 2002.
26. Meit SS, Fitzpatrick KM, Selby JB. Domestic violence: intimate partner violence. Rakel RE (Ed). Textbook of family medicine 7 th ed. Philadelphia: Saunders, Elsevier; 2007.
27. Goroll AH, Mulley AG. Primary care medicine: office evaluation and management of the adult patient. Lippincott Williams & Wilkins; 2012.
28. Gawinski B, Korunması RNA. Aile İçi Şiddet Ve Birinci Basamak Hekimi. Çeviri Hn Dağdeviren) Mcdaniel Sh, Campbell Tl, Hepworth J, Lorenz A (Editörler) Aile Yönelimli Birincil Bakım İstanbul Yüce Yayım. 2005;377–99.
29. ELMALI F, ERTEN ZK, ZİNCİR H, Betül Ö, BALCI E. HEMŞİRE VE EBELERİN AİLE İÇİ FİZİKSEL ŞİDDETE BAKIŞ AÇILARI MARUZİYETLERİ. Sağlık Bilim Derg. 2011;20(1):39–47.
30. Rosenberg ML, Fenley MA. Violence in America: A public health approach. Oxford University Press on Demand; 1991.
31. Irion O, Boulvain M, Straccia A, Bonnet J. Emotional, physical and sexual violence against women before or during pregnancy. BJOG An Int J Obstet Gynaecol. 2000;107(10):1306–8.
32. Clark KA, Martin SL, Petersen R, Cloutier S, Covington D, Buescher P, et al. Who gets screened during pregnancy for partner violence? Arch Fam Med. 2000;9(10):1093–9.
33. Eyler AE, Cohen M. Case studies in partner violence. Am Fam Physician. 1999;60(9):2569–76.
34. Çatak AT. Birinci basamakta çalışan hekim, ebe ve hemşirelerin kadına yönelik aile içi şiddeti tanıma ve bildirim konusundaki tutum ve davranışları. 2015;
35. E. S. Aile içi şiddet. 2002. 251 p.

Kısaltmalar

ASPİM: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

ŞÖNİM: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi